

گفت‌وگوی
روزنامه صبا
با بازیگر و کارگردان
سریال
«آرزوهای چپکی»

پرونده ویژه

سلیقه و سانسور؛

پاشنه آشیل برنامه‌های کودک

مینا پیروزیان
گفت‌وگو

در دنیای پر تحول امروز که رسانه‌ها و فضای مجازی با سرعتی غیر قابل تصور، کودکان و نوجوانان را در معرض حجم عظیمی از اطلاعات و مدل‌های رفتاری

مختلف قرار می‌دهند، تولید برنامه‌های کودک به کاری دشوار و در عین حال بسیار حساس تبدیل شده است. در این میان، حفظ شادی و معصومیت کودکان، انتقال پیام‌های اخلاقی و امید به آینده، و در نهایت خلق اثری که هم مخاطب را سرگرم کند و هم به رشد فکری و روحی او کمک کند، چالشی است که تنها با حمایت‌های جدی و نگاه حرفه‌ای امکان پذیر است. اما متأسفانه در شرایط فعلی، به رغم اهمیت فوق‌العاده این حوزه، حمایت کافی و مستمری از تولیدات کودک صورت نمی‌گیرد و بسیاری از هنرمندان این عرصه در مواجهه با محدودیت‌ها و موانع مختلف، سختی‌های زیادی را تحمل می‌کنند.

داریوش فرضیایی، چهره محبوب برنامه‌های کودک و نوجوان، با بیش از دو دهه تجربه فعالیت در این حوزه، دغدغه اصلی‌اش را بازگشت کودکان به شادی واقعی و عمیق می‌داند؛ شادی‌ای که نه فقط لحظه‌ای و گذرا باشد بلکه به آن‌ها امید و انگیزه برای زندگی بزرگسالی ببخشد. او تأکید می‌کند که خانواده‌های شاد و محیط‌های مثبت، نخستین گام در تربیت کودکان امیدوار است، اما در کنار آن، تولیدکنندگان برنامه‌های کودک نیز باید خود از درون شاد و پرانرژی باشند تا بتوانند این حس را به مخاطبان منتقل کنند. در این میان، تضاد تلخ زمانه امروز با ظهور فناوری‌های مدرن و اطلاعات بی‌پایان، کودکان را در معرض هیجانات کاذب و محتوایی قرار داده که بسیاری از آن‌ها مناسب سن آن‌ها نیستند.

در چنین فضایی، سریال «آرزوهای چپکی» به عنوان یکی از تازه‌ترین تولیدات کودک و نوجوان، با هدف نزدیک شدن به دغدغه‌های نسل امروز طراحی شده است. این مجموعه که توسط درویش علیپور کارگردانی شده و داریوش فرضیایی (عمو پورنگ) در نقش «پاداش» در آن ایفای نقش می‌کند، در قالبی فانتزی و طنز آمیز به موضوعاتی مانند بی‌علاقگی به درس ریاضی و چالش‌های آموزش شیئی نسل جوان می‌پردازد. ترکیب بازیگران باتجربه و تازه‌کار، بهره‌گیری از جلوه‌های ویژه به‌روز، و تلاش برای روایت داستانی جذاب و در عین حال آموزشی، از ویژگی‌های بارز این مجموعه است که تلاش دارد با احترام به ذوق و احساسات کودکان، محتوایی سالم و به‌روز ارائه دهد.

اما پشت صحنه این آثار ارزشمند، مشکلات و محدودیت‌هایی پنهان است که کمتر به آن پرداخته می‌شود؛ نبود حمایت‌های لازم از تولیدات کودکان، محدودیت‌های شدید در زمینه‌های مالی و مدیریتی و همچنین برخوردای سلیقه‌ای که گاه باعث توقف و توقیف برنامه‌ها می‌شود، شرایط دشواری را برای هنرمندان این حوزه رقم زده است. فرضیایی در این زمینه می‌گوید: «ساختار تولید باید به‌روز شود، اما اصول اخلاقی نباید تغییر کند. با این میزان سانسور و محدودیت، واقعاً نمی‌دانم چطور باید خواسته‌هایم را پیاده کنم.» این جمله تلویحاً به ناکافی بودن حمایت‌ها و فضای سخت‌گیرانه موجود اشاره دارد که مانع از ظهور آثار با کیفیت و متنوع در زمینه کودک و نوجوان شده است.

از سوی دیگر، درویش علیپور به عنوان کارگردان سریال، بر اهمیت نگاه جدی و حرفه‌ای به تولیدات کودک تأکید می‌کند و معتقد است که نباید این حوزه را ساده‌انگارانه دید، بلکه باید با کیفیت بالا، استفاده از فناوری‌های نوین و شناخت دقیق مخاطب، برنامه‌هایی ساخت که بتوانند در رقابت با نمونه‌های خارجی، همچون انیمه‌های محبوب، حرفی برای گفتن داشته باشند. همچنین حمایت قابل توجه پلتفرم‌های نمایش خانگی مانند فیلم‌بو در این مسیر

یاد می‌کند که می‌تواند گامی مثبت در جهت ارتقای تولیدات داخلی کودک و نوجوان باشد، هر چند هنوز این حمایت‌ها به اندازه کافی گسترده و پایدار نیست. سریال «آرزوهای چپکی» در تلاش است با ساختاری تازه و به‌روز، در قالب طنز و تخیل کودکان، مفاهیم مهمی را به شکل غیرمستقیم و جذاب به مخاطبان منتقل کند. شخصیت «پاداش» که داریوش فرضیایی آن را ایفا می‌کند، نمونه‌ای از شخصیت‌های پرانرژی و بازیگوش است که تلاش می‌کند کودکان را با دنیای اطرافشان آشتی دهد و پیام‌هایی آموزنده را در بستر داستانی دلنشین و طنز آمیز به آن‌ها برساند. در ادامه، گفت‌وگوی خبرنگار روزنامه صبا با داریوش

فرضیایی، بازیگر محبوب، و درویش علیپور، کارگردان سریال «آرزوهای چپکی» را می‌خوانید که در آن به چالش‌ها، دغدغه‌ها و پشت صحنه تولید این مجموعه پرداخته‌اند.

این گفت‌وگو، نگاهی عمیق به دنیای تولید برنامه‌های کودک و نوجوان دارد و از زبان سازندگان، تصویری روشن از تلاش‌های پنهان و امید به آینده‌ای بهتر ارائه می‌دهد.

داریوش فرضیایی (عمو پورنگ)
بازیگر

رمز ماندگاری «عمو پورنگ»
صداقت و سادگی است

شما سال‌هاست برای کودکان و نوجوانان کار می‌کنید. امروز که تجربه فراوانی در این حوزه دارید، مهم‌ترین دغدغه‌تان چیست؟

مهم‌ترین دغدغه من این است که بچه‌ها فرصت و اجازه داشته باشند واقعاً بچگی کنند. دوست دارم کودکان، شادی را تجربه کنند، اما نه شادی‌های مصنوعی و لحظه‌ای؛ شادی‌ای که به آنها امید بدهد، به آینده‌شان معنا ببخشد. کودک شاد، یعنی انسانی که امیدوار به زندگی بزرگسالی‌اش خواهد بود.

در شرایط امروز، چطور می‌شود کودکان را به این شادی عمیق و اصیل رساند؟

فردی می‌تواند کودکان را شاد کند که خودش از درون شاد باشد و این شادی را به خانواده هم منتقل کند. چون خانواده شاد، کودک شاد می‌سازد. اما واقعیت این است که تولیدکنندگان آثار کودک هم انسان‌هایی از همین جامعه‌اند؛ آنها هم دغدغه و درد دارند. وقتی خود ما آن شادابی و امید گذشته را نداریم، طبیعی است که کارمان هم تحت تأثیر قرار می‌گیرد. گاهی نوجوان ۱۵ ساله‌ای را می‌بینم که می‌گوید «ای کاش بزرگ نمی‌شدم»، و این جمله برای من خیلی غم‌انگیز است. چرا باید یک نوجوان این‌طور احساس پیری و خستگی کند؟

فکر می‌کنید آثار کودکانه امروز تا چه حد می‌توانند بر امید کودکان به آینده تأثیر بگذارند؟

قطعاً تأثیر دارند. من نمی‌خواهم از کار خودم تعریف کنم، اما برنامه‌هایی که قبلاً تولید می‌کردیم، ساده و صمیمی بودند. تکنولوژی امروز با اینکه جذاب است، اما شادی ساده و کودکانه را از بچه‌ها گرفته. بعضی چیزهای به ظاهر ساده، مثل یک شیء خنده‌دار، حالا دیگر برای بچه‌ها جالب نیستند چون ذهن‌شان پر از اطلاعات بزرگسالانه شده. من همیشه تلاش کردم «عمو پورنگ» را در همان قالب ساده و صادقانه نگه دارم. شاید رمز ماندگاری‌اش همین باشد.

تلویحا اشاره کردید به هیجانات کاذب، منظورتان دقیقاً چیست؟

منظورم همان چیزهایی است که ما به دست بچه‌ها دادیم؛ گوشی‌های هوشمند، بازی‌های دیجیتالی، و محتوایی که مناسب سن‌شان نیست. بچه‌های امروز ترانه‌هایی را حفظ هستند که اصلاً برای گروه سنی آنها ساخته نشده‌اند. این یعنی مرزها برداشته شده. خیلی از بچه‌ها شعرهای قدیمی ما را هنوز حفظ‌اند، ولی آن فضای معصومانه دیگر خیلی کم‌رنگ شده.

با این نگاه، وضعیت امروز تولیدات فرهنگی کودک را چطور ارزیابی می‌کنید؟

متأسفانه در این عرصه خلأ زیادی وجود دارد. چون بود و نبود آثار کودکانه برای خیلی از مدیران اولویت نیست. بعضی فکر می‌کنند باید آدم‌های جدید وارد شوند، که البته من مخالفتی با این نگاه ندارم، اما این افراد باید هدایت و حمایت شوند. نمی‌شود کسی را وارد عرصه کرد و بعد در مسیرش سنگ انداخت. من همیشه سعی کرده‌ام در قالب برند «عمو پورنگ» و در چهارچوب‌های اخلاقی کار کنم، اما گاهی همین چهارچوب‌ها از نگاه مدیران تعبیر متفاوتی دارد و باعث توقیف کارها می‌شود؛ مثل اتفاقی که برای «محل گل و بلبل» افتاد.

آیا در شرایط امروز می‌شود برنامه‌هایی مانند گذشته ساخت؟

ساختار تولید باید به‌روز شود، اما اصول اخلاقی نباید تغییر کند. گذشته باید در گذشته بماند؛ نمی‌شود برنامه‌های ۱۰ یا ۱۵ سال پیش را دوباره تکرار کرد، اما می‌شود با همان نیت و ارزش‌ها برنامه‌های جدید خلق کرد. البته با این میزان سانسور و محدودیت، واقعاً نمی‌دانم چطور باید خواسته‌هایم را پیاده کنم.

شما سابقه همکاری در پلتفرم‌ها را هم دارید. همکاری با تلویزیون چه تفاوت‌هایی با کار در پلتفرم دارد؟

برای من که دغدغه تولید اثر کودکانه را دارم، مهم نیست رسانه چه باشد. مهم این است که کسی مانع کار نشود. البته کار با پلتفرم‌ها از نظر اجرایی راحت‌تر است. اما در هر رسانه‌ای که باشی، باید به چشم و ذهن کودک احترام بگذاری. متأسفانه نگاه‌های سلیقه‌ای، انگیزه خیلی از ماها را کم کرده. من سال‌ها برای کودکان کار کرده‌ام، اما هنوز از برخوردای شخصی مدیران می‌ترسم. عمو پورنگ از اول تا امروز برای بچه‌ها بوده و هست. بعضی پیشنهاد دادند که ژانر کارم را تغییر بدهم، اما نپذیرفتم. چون کودک بودن برای من هویت است، نه موقعیت.

در مجموعه جدید «آرزوهای چپکی»، باز هم با همان الگوی طنز و تخیل کودکانه پیش رفتید. چرا این سبک را انتخاب کردید؟

چون بچه‌ها با دنیای وارونه و طنز خیلی راحت‌تر ارتباط برقرار می‌کنند. پیام‌هایی که مستقیم گفته شوند، کمتر به دل می‌نشینند. شخصیت من و دستیارم در این مجموعه تلاش می‌کنند با خرابکاری‌های بامزه، مفاهیم مهمی را غیرمستقیم منتقل کنند.

